

Vlaams
Parlement

ingediend op **751** (2020-2021) – Nr. 2
28 april 2021 (2020-2021)

Verslag van de hoorzitting

namens de Commissie voor Onderwijs
uitgebracht door Johan Danen, Annabel Tavernier
en Loes Vandromme

over de armoedeproblematiek in het onderwijs

Samenstelling van de Commissie voor Onderwijs:

Voorzitter: Karolien Grosemans.

Vaste leden:

Arnout Coel, Koen Daniëls, Karolien Grosemans, Kathleen Krekels, Annabel Tavernier;
Roosmarijn Beckers, Jan Laeremans, Kristof Slagmulder;
Jo Brouns, Loes Vandromme;
Jean-Jacques De Gucht, Sihame El Kaouakibi;
Johan Danen, Elisabeth Meuleman;
Hannelore Goeman.

Plaatsvervangers:

Marius Meremans, Axel Ronse, Nadia Sminate, Kris Van Dijck, Katja Verheyen;
Leo Pieters, Els Sterckx, Sam Van Rooy;
Katrien Schryvers, Brecht Warnez;
Els Ampe, Steven Coenegrachts;
Stijn Bex, Gustaaf Pelckmans;
Steve Vandenberghe.

Toegevoegde leden:

Kim De Witte.

Documenten in het dossier:

751 (2020-2021) – Nr. 1: Verslag van de hoorzitting

INHOUD

I.	Uiteenzetting door vzw Krijt	4
1.	Wat is Krijt?	4
2.	Doelstellingen	4
2.1.	Nood aan armoedevaardig personeel	4
2.2.	Financiële stress	5
2.3.	Maximale participatie	5
3.	Actuele tendensen	6
4.	Aanbevelingen	6
4.1.	Wat kunnen scholen doen?	7
4.2.	Wat kunnen lokale besturen doen?	8
4.3.	Wat kan er op Vlaams niveau gebeuren?	8
II.	Uiteenzetting door Carmen Wullaert	9
1.	Opleidingsaanbod	9
2.	Profiel van de cursisten	9
3.	Opleidingen als hefboom naar een beter leven	9
4.	Maatregelen en inspanningen	9
5.	Opleiding Ervaringsdeskundige in de armoede en sociale uitsluiting	10
5.1.	Samenvattend	11
III.	Uiteenzetting door Greet Decin	11
1.	Kansarmoedebenadering in de lerarenopleiding	11
2.	Leerbuddy-tutoring-zomerschoolprojecten	12
3.	Toekomstig organisatiemodel leerbuddy	13
IV.	Bespreking	14
1.	Tussenkomen van de leden	14
1.1.	Celia Groothedde	14
1.2.	Loes Vandromme	15
1.3.	Kim De Witte	15
1.4.	Annabel Tavernier	16
1.5.	Maxim Veys	16
1.6.	Jan Laeremans	16
1.7.	Jo Brouns	17
1.8.	Jean-Jacques De Gucht	17
1.9.	Johan Danen	18
1.10.	Koen Daniëls	18
2.	Antwoorden van vzw Krijt	18
3.	Antwoorden van Carmen Wullaert	20
4.	Antwoorden van Greet Decin	22
	Gebruikte afkortingen	255
	Bijlage: zie dossierpagina van dit document op www.vlaamsparlement.be	

Op 1 april 2021 organiseerde de Commissie voor Onderwijs de tweede van twee hoorzittingen over de armoedeproblematiek in het onderwijs.

De eerste hoorzitting vond plaats op 18 maart 2021 (*Parl.St.* VI.Parl. 2020-21, nr. 751/1).

Het kader voor deze hoorzittingen zijn de onderdelen over onderwijs in het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding 2020-2024.

Voor deze tweede hoorzitting waren te gast:

- Colette Victor, coördinator vzw Krijt;
- Miet De Bruycker, projectmedewerker vzw Krijt;
- Carmen Wullaert, directeur Algemeen beleid van CVO MIRAS;
- Greet Decin, programmadirecteur Lerarenopleiding UCLL.

De bijlage van de vzw Krijt is terug te vinden op de [dossierpagina](#) op www.vlaamsparlement.be.

I. Uiteenzetting door vzw Krijt

1. Wat is Krijt?

Miet De Bruycker legt uit dat vzw Krijt sinds dit jaar werkzaam is als samensmelting van STOS en de trajectwerking van SOS Schulden op School. De kernactiviteit is nog steeds scholen begeleiden bij hun kosten- en armoedebeleid. In de voorbije vier jaar werden er 175 begeleid, eerst alleen secundaire scholen maar sinds twee jaar ook basisscholen. Van een aantal wordt de begeleiding overkoepeld door de scholengroep of een lokaal bestuur. Daarmee werden inmiddels 16.000 leerkrachten bereikt, die lesgeven aan 100.000 leerlingen. Met het oog op schaalvergroting wordt voor het tweede jaar op rij een cursus 'train de trainer' georganiseerd, in het kader waarvan nu al 24 scholen begeleid worden.

2. Doelstellingen

Daarop formuleert de spreker de drie doelstellingen van vzw Krijt: armoedevaardig personeel op school, de financiële stress voor school en ouders verminderen, en alle leerlingen maximaal laten participeren aan het onderwijsaanbod.

2.1. Nood aan armoedevaardig personeel

In dit licht werkt vzw Krijt met twee ervaringsdeskundigen, van wie de spreker als projectmedewerker de onmisbaarheid beaamt. Veel leerkrachten reageren immers vanuit hun middenklassenprofiel, waarbij ze de keuze voor een duur invulboek met het oog op kwaliteit, een skireis in de krokusvakantie en financieel gemotiveerde studiekeuze als voorbeelden geeft.

De begeleiding vertrekt van een schoolfoto op basis van bevragingen bij leerkrachten, ouders en leerlingen.

Daarop gaat de spreker in op de respons op drie stellingen die werden voorgelegd aan leerkrachten. Op de stelling 'Als ik een armoedesituatie opmerk in de klas, weet ik wat ik moet doen', geeft bijna 63 procent van de leerkrachten aan dat dit niet klopt. Drie op vier antwoordt bevestigend op de stelling 'Ik heb nood aan tips en tricks hoe om te gaan met armoede in de klas'. Bijna twee derde van de leerkrachten zegt niet te weten hoeveel een schooljaar kost op zijn school.

Krijt is het eens met professor Van Lancker dat de oplossing van de armoedeproblematiek niet de verantwoordelijkheid is van de leerkrachten, maar zij moeten wel inzicht krijgen in de complexiteit van armoede en bewust omgaan met mechanismen die leerkansen negatief beïnvloeden zoals het Pygmalioneffect.

Een ander voorbeeld is de praktijk om punten af te trekken bij wie niet in orde is met boeken of ander schoolmateriaal, waardoor de leerling twee keer wordt gestraft. Leerkrachten moeten ook stilstaan bij mechanismen of reacties die kwetsen of het welbevinden op school doen dalen, zoals het informeren naar gemaakte reizen na een schoolvakantie. Verder moeten ze weten wanneer ze iets moeten melden. Tot slot zijn grondige en constante alertheid voor gebrek aan inkomen en de complexiteit van armoede cruciaal voor kostenbewustzijn.

2.2. Financiële stress

Wat de financiële stress betreft, herinnert Miet De Bruycker eraan dat Wim Van Lancker aantoonde dat meer inkomen of minder kosten de leerkansen verhogen in een gezin met kansarmoede. Schoolkosten laag houden, heeft dus niet alleen een positief effect omdat er daardoor meer geld is om aan de materiële omstandigheden te besteden, maar ook omdat de financiële stress vermindert. Die wordt veroorzaakt door het niet kunnen betalen van rekeningen, maar ook door de vraag hoe dat aan de school en de kinderen te vertellen. Ze merkt daarbij op dat ouders vaak niet weten dat de meeste scholen wel willen helpen. Goede communicatie is dan ook aangewezen.

De eerste stelling die ze vermeldt uit de ouderbevraging luidt: 'Ik voel me voldoende geïnformeerd over wat het schooljaar mij gaat kosten'. Een kleine 56 procent treedt de uitspraak bij. De onwetendheid zorgt voor onzekerheid en maakt budgetteren moeilijk. Slecht 40 procent vindt zich voldoende geïnformeerd over wat te doen als men niet kan betalen. Nochtans is het voor mensen met een beperkt budget belangrijk om te weten wat de opties zijn en bij wie men terecht kan. Op de subjectieve vraag of men het gevoel heeft dat de school rekening houdt met wat men kan betalen als gezin, antwoordt 12 procent van niet.

Er is echter ook financiële stress bij de scholen. Een hoog aantal onbetaalde facturen kan tot gevolg hebben dat men keuzes moet wijzigen, bijvoorbeeld over een aankoop, of aan de werkingsmiddelen raken. Nog in dit verband vermeldt de spreker de druk om met incassobureaus of deurwaarders samen te werken.

2.3. Maximale participatie

Iedereen moet ten volle kunnen participeren aan de lessen, moet in staat zijn huiswerk te maken en moet kunnen participeren aan het extra aanbod van de school. Er zijn nog altijd scholen waar bepaalde leerlingen geen schoolboeken of cursussen hebben, of geen veiligheidsschoenen of -jas of stagekleding. Niet alle basisscholen geven ook leermateriaal als geodriehoeken of passers mee om huiswerk te maken. Op dit punt vernoemt de spreker ook nogmaals de kosten van meerdaagse uitstappen.

De eerste vraag die ze bespreekt uit de leerlingenbevraging (in de derde graad) luidt: 'Moet jij helpen om de gewone schoolkosten te betalen?'. Vorig jaar bleek dat 7,5 procent dat soms of altijd moet doen, en dat zijn er, omgerekend naar de totale populatie van de derde graad, 10.500. Bij de betaling van niet-verplichte activiteiten of meerdaagse uitstappen blijkt de groep iets groter te zijn, meer dan 10 procent of omgerekend 14.600 leerlingen. Op de derde vraag, of men al eens op school aan iets niet deelgenomen heeft omdat de ouders of zijzelf het niet konden betalen, antwoorden omgerekend 10.920 leerlingen bevestigend. Verder blijkt

dat 6,5 procent zich ooit al eens ziek heeft gemeld of een excuus verzonnen voor een uitstap of activiteit omdat men die te duur vond en zich daarvoor schaamde.

Op de vraag om men thuis voldoende gebruik kan maken van een computer of internet voor zijn huistaken antwoordt 18 procent negatief, in weerwil van de inspanningen die tijdens de eerste lockdown zijn gedaan. Omgerekend komt men daarmee op 25.000 leerlingen. Een op vijf geeft ook aan thuis geen of niet altijd een rustige plek te hebben om te studeren. Bijna 6 procent (of 8400 leerlingen) antwoordt dat de kostprijs een rol heeft gespeeld in de keuze van de studierichting. De spreker benadrukt bij de gemiddelden dat de bevragingen in een mix van scholen werden afgenomen, zowel stedelijk als landelijk.

3. Actuele tendensen

Door COVID-19 kreeg armoede een gezicht, schetst Miet De Bruycker. Ouders en leerlingen slagen er minder dan vroeger in hun thuissituatie te verbergen, door de confrontatie aan de deur of aan het scherm, dan wel door het afhaken. Gevolg is dat bij scholen het gevoel van urgentie is versterkt, wat ook blijkt uit de toegenomen spontane inschrijvingen bij Krijt. Op dit moment zijn er 66 voor 30 plaatsen. Ondanks minder reclame waren er ook meer voor de openvensterweek.

Het effect op de financiële stress voor ouders is zeer uiteenlopend gebleken: voor sommige meer, voor andere juist minder, omdat de uitgaven daalden voor wie toch zijn baan behield. Zij geeft de meerdaagse uitstappen als voorbeeld daarvan. Sommige mensen zijn echter hun werk kwijtgeraakt en sommige scholen krijgen meer telefoontjes over financiële problemen.

Wat de derde tendens, de digitale omschakeling, betreft, is Krijt blij met de Digisprong en de middelen die zijn vrijgemaakt voor de aankoop van laptops. De vzw hoopt wel op weloverwogen keuzes en dat elke leerling op 1 september niet alleen zijn schoolboeken maar ook zijn laptop heeft. Leerkrachten moeten een digitale leerlijn aangeboden krijgen en langs die weg ook afstappen van dure rekenmachines, atlassen, woorden- en werkboeken. Krijt hoopt dat scholen ook bewaken dat elke leerling toegang heeft tot het internet en in staat is om zijn huiswerk te maken.

Verder ervaart men meer dan vroeger de nood om met externe partners samen te werken. Scholen zetten stappen naar lokale partners, wat positief is, vooral met het oog op de deelname aan digitaal onderwijs. Vzw Krijt hoopt dat de samenwerking duurzaam is.

De vraag naar betaalbare tolken blijft hoog. Een goede relatie tussen ouders en leerkrachten heeft een positief effect op leren, maar dat veronderstelt communicatie. Als laatste signaleert de spreker de ongerustheid in het werkveld over leerachterstand, schoolmoeheid en de verhoging van het aantal vroegtijdige schoolverlaters.

4. Aanbevelingen

Colette Victor begint haar voorstelling van de aanbevelingen door vzw Krijt met enkele beelden over wat ons scheidt van sterk en betaalbaar onderwijs. Ondanks de vele investeringen om met GOK-middelen de kansen gelijk te trekken, is dat nog niet bereikt. De baan en het inkomen van de ouders spelen nog altijd een veel te grote rol in de onderwijskansen.

Heel wat scholen doen moeite om kinderen omhoog te helpen, zoals met gratis huistaakbegeleiding op school. Het streefbeeld is echter de situatie waarin elke leerling evenwaardig kan meedoen door de kosten naar beneden te halen. Als

voorbeeld geeft ze een school zonder eerste graad, waarin alle leerlingen van het derde jaar een startpakket krijgen voor de eerste praktijklessen, zodat iedereen dadelijk mee kan doen met de praktijklessen in september, en waardoor het niet meer zo is dat wie nog geen materiaal heeft gewoon moet toekijken wat de andere leerlingen doen of in het begin van de les nog naar het magazijn mag om materiaal te zoeken en zo een deel van de les mist.

Er moet worden gestreefd naar scholen waar de kosten zo laag mogelijk zijn door een constante alertheid van het hele team, waar goed gespreide schoolfacturen de regel zijn, waar partnerschap met ouders vooropstaat, waar alle leerlingen het schooljaar starten met het nodige materiaal en waar iedereen meegaat op uitstap.

4.1. Wat kunnen scholen doen?

Om te beginnen, kunnen scholen inzetten op preventieve actie, die meer opbrengt dan curatieve. Er zijn veel stappen die een school op voorhand kan zetten om te zorgen dat het gemakkelijker is voor ouders om de schoolfactuur te betalen. Pas wanneer er toch onbetaalde schoolfacturen zijn, komt het curatieve onderdeel aan bod. Een bewust kostenbeleid mag niet afhangen van individuele leraren, maar moet een gedeelde taak zijn van het hele team.

Het Kinderrechtencommissariaat roept al jaren om het recht van elk kind om volwaardig te kunnen deelnemen aan de lessen. Belangrijk daarbij is dat alle leerlingen het schooljaar starten met het nodige materiaal. Momenteel is het vaak een kwestie van willekeur. De ene school doet alle moeite, in de andere haalt de directeur zijn schouders op en zegt dat het een zaak is van ouders en leveranciers, schetst de spreker. En dan heeft ze het nog niet over de soms bedenkelijke praktijken van commerciële spelers die dat doel in de weg staan met hun agressieve invorderingsstrategieën.

Vzw Krijt wil dat van elke school verwacht wordt een materialenbeleid uit te werken waarin betaalbaarheid centraal staat. Als elementen daarvan noemt Colette Victor gespreide betalingen, leasingsystemen, groepsaankopen, kritische evaluatie van materialen en sterke onderhandelingsstrategieën met commerciële partners. Tegelijk moet de school op zoek gaan naar oplossingen voor gezinnen die niet genoeg geld hebben voor alles, waarbij ze doorverwijzing naar het OCMW als voorbeeld geeft.

Een en ander geldt evengoed bij de organisatie van een- of meerdaagse uitstappen. Die moet men kritisch evalueren op het vlak van kostprijs, bestemming en frequentie. Ze moeten ook in het kader van de realisatie van de leerplannen georganiseerd worden. Spaarplannen voor duurdere reizen kunnen de norm worden. Veel secundaire scholen werken nu al met plafondbedragen. Kan dat de regel worden, zoals reeds het geval is in het basisonderwijs?

In haar communicatie kan de school veel doen aan de identificatie en wegwerking van drempels. Open en laagdrempelige communicatie met alle ouders, ook de meest kwetsbare, zorgt voor een hechtere band tussen school en ouders, en tussen leerlingen en leerkrachten. Dat leidt dan weer tot verhoogde ouderparticipatie, waardoor de leerkansen van de leerlingen verhogen. Het uitgangspunt moet altijd een respectvolle basishouding tegenover alle ouders zijn.

Daarnaast kunnen scholen inzetten op duidelijke facturen in een transparante bijdragenregeling bij het begin van het schooljaar, een goed voorbereid inschrijvingsmoment, eenvoudige briefwisseling en een vertrouwenspersoon of brugfiguur op school.

Menselijke invordering is de volgende stap. De vraag of ouders niet kunnen of niet willen betalen, hoort men op bijna elke school. Veel scholen gaan ervan uit dat niet willen de reden is achter een vrij groot deel van de onbetaalde facturen. Kinderarmoedecijfers vertellen echter dat 1 op 7 kinderen in Vlaanderen en bijna 1 op 3 kinderen in Brussel opgroeiden in kansarmoede in 2019. Toch krijgt de schoolfactuur vaak de hoogste prioriteit bij gezinnen. Slechts in 9 procent van de dossiers voor schuldbemiddeling zijn schoolfacturen aanwezig. Ouders hebben het beste voor met hun kinderen en willen hun niets te kort doen. Ze doen hun best om de schoolkosten van hun kinderen te betalen, maar het is niet altijd mogelijk met hun beperkte inkomen. Daarom is het zo belangrijk dat scholen een duidelijke en transparante procedure uitwerken, waarin menselijke invordering van de schoolfactuur prioriteit krijgt in de plaats van repressieve invorderingspraktijken die zeker nooit in het voordeel van de leerling werken.

4.2. Wat kunnen lokale besturen doen?

Vzw Krijt stelt vast dat scholen die een duurzame samenwerking weten op te zetten met lokale partners of aansluiten bij een lokaal platform, de sterkste resultaten behalen. Het ziet de stimulering daarvan als een taak van de lokale besturen. De LOP's, waar ze bestaan en zich op die problematiek richten, zijn daarvan een sterk voorbeeld. Een ander voordeel is dat scholen als antenne van welzijnsdiensten kunnen fungeren. Belangrijk is voorts dat er outreachend gewerkt wordt, waarbij ze werking met brugfiguren als voorbeeld geeft.

4.3. Wat kan er op Vlaams niveau gebeuren?

Het laatste deel van haar uiteenzetting wordt gevormd door wat het Vlaamse beleid kan doen. Om te beginnen mag duurzaam kostenbeleid niet het verhaal blijven van bereidwillige scholen. De overheid kan kaders scheppen waarin scholen en ouders weten waar ze aan toe zijn, waarin de verwachtingen worden geformuleerd ten aanzien van scholen op het vlak van de betaalbaarheid van kosten, materiaal en uitstappen. Ook belangrijk is, zoals gezegd, hoe scholen communiceren met ouders. Een mogelijkheid is om scholen die goed werken op het vlak van kostenbeleid een extra, al dan niet financiële, stimulans te geven. Met die impuls kan men andere scholen aanmoedigen. Tegelijk kan de inspectie er toezicht op houden.

Scholen zijn experts in onderwijs, niet in armoede. Daarom is het belangrijk dat ze toegang hebben tot kwaliteitsvolle ondersteuning op maat en praktijkgerichte hulp. Het zou zo moeten zijn dat elke leerling zijn of haar studierichting kiest op basis van zijn of haar interesse en talenten en niet op basis van de kostprijs. Mogelijke wegen daarheen zijn plafondbedragen per studierichting over al de netten heen, of, beter nog, de kostprijs voor alle richtingen gelijk te trekken. Nu wordt te veel talent en menselijk kapitaal verspild omdat leerlingen noodgedwongen kiezen voor goedkopere richtingen die hun niet interesseren. Vzw Krijt ziet plafondbedragen voor meerdaagse uitstappen en schoolmateriaal in secundaire scholen als een belangrijk instrument om betaalbaarheid centraal te stellen en de excessen in sommige scholen tegen te gaan.

Het onderwijs in Vlaanderen staat voor een berg uitdagingen die het niet uit de weg mag gaan. Veel spelers kunnen daar iets aan doen en hun aantal kan groeien door sensibilisering. Vzw Krijt roept iedereen op daarin zijn of haar rol op te nemen. Als afsluiter nodigt Colette Victor alle commissieleden uit een school te bezoeken met een sterk kostenbeleid en te leren uit hun praktijk.

II. Uiteenzetting door Carmen Wullaert

Carmen Wullaert licht de rol van het volwassenenonderwijs in de strijd tegen armoede toe.

1. Opleidingsaanbod

Ze begint met erop te wijzen dat termen als tweedekansonderwijs en sociale promotie veel beter de lading dekken dan achterhaalde als avond- of hobbyonderwijs. Het volwassenenonderwijs richt zich vandaag vooral op kwalificerende beroepsgerichte opleidingen. In 2019 was meer dan 6 procent daarvan gericht op knelpuntberoepen en 45 procent op beroepsopleidingen van maatschappelijk belang. Nog slechts 21 procent kan men catalogeren onder persoonlijke ontwikkeling, waarbij ze wel benadrukt dat die belangrijk is voor de zelfredzaamheid van cursisten en talen en digitale vaardigheden als voorbeelden geeft.

Alle opleidingen zijn praktijkgericht, dikwijls met leerkrachten die nog actief zijn in de sector. Er wordt sterk ingezet op laagdrempeligheid, waarbij de spreker het grote belang van nabijheid en decentralisatie benadrukt. Door de modulaire werking en de verscheidenheid van werkvormen zijn trajecten op maat mogelijk. Naast de kwalificerende beroepsopleiding is het voor cursisten, in combinatie met aanvullende algemene vorming, ook mogelijk een diploma secundair onderwijs te verwerven, wat van belang is in de strijd tegen ongekwalificeerde uitstroom. Tot slot vermeldt Carmen Wullaert nog het aanbod Nederlands voor anderstaligen.

2. Profiel van de cursisten

Het volwassenenonderwijs trekt meer en meer kwetsbare cursisten aan, die vaker dan vroeger de weg blijken te vinden. Ook zij stelt vast dat in coronatijd de kwetsbaarheid, die varieert van moeilijke thuissituaties, over persoonsgebonden factoren, financiële problemen tot verdoken armoede en sociale uitsluiting, nog meer tot uiting komt. Veel cursisten starten dan ook met socio-emotionele schade.

3. Opleidingen als hefboom naar een beter leven

De spreker is er echter van overtuigd dat de opleidingen een hefboom kunnen zijn voor een beter leven. Voor veel cursisten vormen zij een eerste of nieuwe kans op volwaardig onderwijs of een diploma. Doel is hen sterker te maken met het oog op gelijkwaardige participatie aan de samenleving, maar ook de ondersteuning van hun kinderen in het behalen van een diploma. De beroepsopleidingen in het volwassenenonderwijs geven rechtstreeks toegang tot de arbeidsmarkt, zeker die in de knelpuntberoepen. Het is dan ook een sociale lift naar een betere toekomst, vat de spreker samen.

Toch zijn er nog veel kwetsbare mensen die niet bereikt worden. Zij worden nog steeds afgeschrikt door het volgen van een opleiding of haken onderweg af.

4. Maatregelen en inspanningen

Om dat recht te trekken, biedt het Financieringsdecreet mogelijkheden. Carmen Wullaert vermeldt de plafonnering of vrijstelling van het inschrijvingsgeld, de inzet op gecombineerde trajecten (NT2 plus beroepsopleiding), het aanbod van geletterdheidsmodules en de erkenning van veel opleidingen door de VDAB. Als inspanningen die het volwassenenonderwijs zelf levert, noemt ze trajectbegeleiding, zorgbegeleiding, de uitbouw van een open leercentrum voor wie thuis niet de vereiste infrastructuur heeft, begeleidende cursussen (zoals leren leren) en nabije socio-emotionele ondersteuning door de hele organisatie.

Om het tijt echt te keren, ontbreekt wel specifieke omkadering voor zorgbegeleiding, intensieve trajectbegeleiding, de uitbouw van een open leercentrum en de facilitering van ICT-ondersteuning. Het huidige financieringssysteem van het volwassenenonderwijs is daar immers niet op voorzien. Verder mist ze structurele samenwerking met andere ondersteunende organisaties als CAW en OCMW, waar ze in de toekomst wil op inzetten. Evenzeer mist ze de structurele aanwezigheid van een opgeleide ervaringsdeskundige.

Middelen inzetten voor eigen beleidskeuzes, terwijl ze eigenlijk bedoeld zijn om opleidingen te organiseren, vormt een moeilijke evenwichtsoefening. Men kan op zoek gaan naar projectmiddelen, maar dat kost extra energie, die ze evenwel graag inzet. Hoe dan ook is het niet gemakkelijk op basis daarvan een duurzaam beleid te voeren.

5. Opleiding Ervaringsdeskundige in de armoede en sociale uitsluiting

De inrichting van een opleiding Ervaringsdeskundige in de armoede en sociale uitsluiting is een bewuste keuze geweest, die ze als een effectieve hefboom ziet. De opleiding is erkend door de VDAB en bedoeld voor cursisten die vanaf hun kindertijd armoede en sociale uitsluiting ervaren hebben. Dergelijke generatiearmen worden op veel domeinen door een diepe kloof gescheiden van de rest van de samenleving. Eens opgeleid, gaan ze de dialoog aan en brengen ze verbinding en veranderingsprocessen op gang. Ze geven mensen in armoede een stem, stimuleren hun participatie, hebben invloed op het armoedebelief in de praktijk en geven het mee vorm.

De structuur van de opleiding en haar cyclische organisatie werden tijdens de vorige hoorzitting al beschreven, stelt de spreker. Doordat er ook een maximumaantal cursisten is, moeten mensen soms jaren wachten voor ze kunnen deelnemen. Dat de opleiding zo lang duurt, komt door de stress van het leven in of op de rand van de armoede, die de mentale bandbreedte en het handelingsvermogen beperkt. Bovendien vraagt de verwerking van de individuele en collectieve ervaringskennis tot inzicht en deskundigheid tijd. Als methodiek wordt langdurige, intense procesbegeleiding gehanteerd, waaraan de cursisten participeren, waardoor ze zich die eigen kunnen maken voor hun latere praktijk. De spreker is er wel van overtuigd dat deze lange weg uiteindelijk tijds winst oplevert.

De collectieve ervaringskennis wordt door de opgeleide ervaringsdeskundige bijeengebracht door alle ervaringen, kwetsuren en krachten bij de cursisten zichtbaar te maken. Later worden zij ingezet als werkinstrument. De opgeleide ervaringsdeskundige versterkt en stimuleert eerst de brug tussen leerkrachten en cursisten en later in het werkveld. Het is een steunfiguur voor cursisten, die werkt in opdracht van vzw De Link, en zo het mandaat krijgt om een kritische stem op te nemen. Specifiek voor deze opleiding, maar ook later in het werkveld, is de tandemwerking.

De spreker bevestigt dat De Link een gesubsidieerde, decretale opdracht heeft van Onderwijs. Het volwassenenonderwijs waardeert de manier waarop de kwaliteit van de opleiding versterkt wordt. De Link detachert een opgeleide ervaringsdeskundige, een procesbegeleider en een teamverantwoordelijke. De vzw biedt vorming aan, coacht de tandems en vangt extra kosten op voor cursisten. Zonder de extra financiële ondersteuning van De Link kan het volwassenenonderwijs die opleiding niet aanbieden op dezelfde voorwaarden, erkent de spreker. Die voorwaarden en dus de extra financiële ondersteuning zijn absoluut noodzakelijk om de opleiding te kunnen aanbieden. Als die ondersteuning stopt, kan de opleiding niet meer worden aangeboden.

De aanwezigheid van een opgeleide ervaringsdeskundige maakt het CVO bewust van wat kwetsbaarheid is. De deskundige vertolkt de stem van kwetsbare cursisten en is mee bepalend voor het voeren van een warm beleid. Zij was er de aanleiding toe dat een werkgroep kwetsbaarheid werd opgestart als kritische stem binnen de organisatie. Zij zet ook in op overleg en samenwerking met lokale besturen.

5.1. Samenvattend

Carmen Wullaert vat samen dat het volwassenenonderwijs een structurele impact heeft op armoedebestrijding, direct door de toeleiding naar de arbeidsmarkt, en indirect door de levensstandaarden van de cursisten en hun gezinnen te verbeteren. De opleiding tot ervaringsdeskundige vormt een belangrijke schakel.

Naast de uitwerking van een efficiënt armoedebeleid met (volwassenen)onderwijs als belangrijke hefboom, bepleit ze tot slot nogmaals de facilitering van structurele samenwerking met lokale overheden, waarbij ze erop wijst dat het volwassenenonderwijs tot nu toe geen deel uitmaakt van de LOP's.

Tot slot vernoemt ze meer tijd en middelen voor de afstemming van het onderwijs op de behoeften van kwetsbare cursisten, de ondersteuning van leren leren en digitale vaardigheden, basisbehoeften als toegang tot internet, de opvang van stressvolle thuissituaties, de opbouw van een sociaal netwerk voor cursisten en de veralgemeende inzet van opgeleide ervaringsdeskundigen in het hele onderwijs.

III. Uiteenzetting door Greet Decin

Greet Decin merkt bij het begin van haar uiteenzetting op dat de lerarenopleiding waarvan zij programmadirecteur is campussen heeft in drie verschillende regio's, die leerzame verschillen vertonen op het vlak van armoedeproblematiek.

Binnen het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding zal zij hoofdzakelijk focussen op een onderdeel van SD3, meer bepaald student tutoring, zomerscholen en taalprojecten, maar zij vangt aan met een blik op de kansarmoedebenadering in de lerarenopleiding zelf.

1. Kansarmoedebenadering in de lerarenopleiding

Greet Decin gaat uit van de competenties in de omgang met diversiteit, armoede en ongelijkheid die verwacht worden van toekomstige leerkrachten. Als ze daarmee instromen in het beroep zal dat immers een duurzaam effect hebben. Naast het grote belang van een positieve benadering van kansarmoede, noemt ze de inzet op kwaliteitsvolle interacties en op de totale ontwikkeling als belangrijke kerncompetenties van een leerkracht.

In de lerarenopleiding doet zich een verschuiving voor in de manier waarop aan die competenties wordt gewerkt. Vroeger volgde in het derde jaar een verdiepingsmodule diversiteit. In de plaats daarvan wordt nu diversiteit in al haar vormen altijd als uitgangspunt gezien, vanaf de eerste dag en vervolgens in het hele curriculum.

Concreet was er voor het kleuteronderwijs bijvoorbeeld al het Vlaamse project 'Kleine kinderen, grote kansen', waarin de lerarenopleidingen veel van elkaar hebben geleerd rond hoe deze kerncompetenties te bereiken bij leraren in opleiding. Het wordt nu op de schaal van het lager onderwijs gebracht, maar er moet nog iets dergelijks opgezet worden voor het secundair onderwijs, stelt de spreker.

Die projecten en internationaal onderzoek leren dat lerarenopleidingen, om de diversiteitsbril vanaf de eerste dag te kunnen opzetten, moeten inzetten op sensibiliserende ervaringstrajecten voor studenten en docenten. Omdat vreemde situaties weerstand en mogelijk blokkering oproepen, is begeleiding daarbij erg belangrijk. Daarnaast is een doorlichting van het (verborgen) curriculum nodig, in samenwerking met de lokale welzijnsactoren en de stagescholen.

In de realiteit ziet men, zoals gezegd, dat zeker de opleiding kleuteronderwijs versterkt is door het project 'Kleine kinderen, grote kansen' en dat die beweging zich nu ook voordoet voor het lager onderwijs. Er waren actieplannen en er was begeleiding. Ook in het secundair onderwijs ziet men rijke verhalen, maar de situatie is heel divers en de problematiek moeilijker, waarbij ze schooluitval vermeldt. Het is belangrijk dat studenten tijdens hun stage in aanraking komen met scholen met een verhoogde problematiek, om daarvan te leren en om met jongeren aan de slag te gaan.

2. Leerbuddy-tutoring-zomerschoolprojecten

Wat leerbuddy's en tutoring betreft, benadrukt Greet Decin hoe belangrijk het is dat het kind centraal staat. Het leertraject van de studenten staat daaronder. Het komt erop aan dat het kind vooruitgang boekt. Mentoring is iets anders dan tutoring/leerbuddy. Men heeft bij mentoring een coach naast zich door wie men begeleid wordt in zijn brede ontwikkeling. Het is een factor die schooluitval kan voorkomen. Het is echter (meestal) niet de persoon die inspeelt op het leerproces. Dat kan zelfs negatieve effecten hebben omdat ze daartoe niet opgeleid zijn of niet de didactische vaardigheden hebben. Bij leerbuddy's staat leren wel centraal.

Onderzoek leert dat tutoring effectief is als het gebeurt door onderwijsprofessionals. Soms worden ook paraprofessionelen ingezet als audiologen of logopedisten. Verder is tutoring een langdurig traject, meer dan 15 en eerder 30 samenkomsten. Tutoring op een korte termijn van bijvoorbeeld zes weken leidt niet tot de beoogde duurzame leersprong. Meestal gaat het immers over verschillende zaken en over kwetsbare kinderen. Voor hen is binding heel belangrijk. Dat probleem werkt men in de hand door een kind na zes weken te laten vallen. Voorts moeten ouders betrokken worden en gevraagd om mee te ondersteunen. De tutors moeten opleiding en ondersteuning krijgen, waarbij ze leren inspelen op de noden en behoeften van de lerende en geen vast programma krijgen aangeleerd.

Het effect blijkt groter bij jongere kinderen dan bij oudere, schetst Greet Decin. Hoe vroeger dergelijke steun wordt geboden, des te groter en langduriger het effect, nog afgezien van het schaamteprobleem bij oudere kinderen. Tutoring gebeurt ook best tijdens de schooluren en niet naschools of in het weekend, wat immers stigmatiseert. De kansarme doelgroep wordt bovendien minder bereikt in de buitenschoolse tijd.

Het traject zelf moet gaan over leerinhoud en executieve functies zoals zelfsturing. Helaas kost effectieve tutoring heel veel, merkt de spreker op. Het is een illusie te geloven dat de grote groep die dergelijke begeleiding nodig heeft, bediend kan worden door vrijwilligers uit de lerarenopleiding. Zij kunnen meehelpen, maar niet het geheel dekken. Tot slot wordt best over verschillende schooljaren gewerkt.

Over zomerscholen van een tot twee weken is bekend uit onderzoek dat ze niet zo effectief zijn. Daarvoor zijn ze te kort en trekken ze te weinig het juiste publiek aan. Ze zijn ook zelden verbonden met de gemeenschap (waarbij de spreker verwijst naar de uiteenzetting van Wim Van Lancker tijdens de hoorzitting van 18 maart over het belang van brugfiguren en bredeschoolwerking) en werken met vrijwilligers die weliswaar gemotiveerd zijn maar het leren van het kind niet kennen. Hun effectiviteit stijgt als het over een langere periode gaat (bijvoorbeeld

twee keer per week tijdens de hele zomer) en er in kleine groepjes gewerkt wordt door een onderwijsprofessional die de beginsituatie van het kind goed kent. Van belang is verder de communicatie met de ouders, de brede schoolinzet en een programma dat niet saai is, waarbij ze voetbal- en techniek- en wetenschapskampen vernoemt. Anderzijds ziet men wel een positief effect op het zelfvertrouwen van leerlingen, alleen al door het hernieuwde contact met de schooltaal.

Daarop somt Greet Decin nogmaals de verschillende inzichten op die het onderzoek heeft opgeleverd: het belang van armoedebewust beleid in scholen door alle leerkrachten, expertleerkrachten, mentoren en brugfiguren en de samenwerking met lokale actoren. In de lerarenopleiding zijn dat de integrale benadering, de ervaringstrajecten voor docenten en studenten, het (verborgen) curriculum, de begeleiding van studenten en de samenwerking met stagescholen en lokale werkingen. Voor buddy's en tutoring betreft het langdurige trajecten tijdens de schooluren met onderwijsprofessionals en het betrekken van de ouders.

Vervolgens past ze dat toe op de realiteit van de twintig lerarenopleidingen in Vlaanderen: veertien professionele (met educatief graduaat erbij) en zes masters. In het voorbije jaar was er een call voor tutoringprojecten, waarvoor 250.000 euro werd ingezet. De geselecteerde voorstellen krijgen tussen 10.000 en 20.000 euro. Dergelijke bedragen dekken niet de kosten voor het opzetten van een lokaal netwerk. Sommige projecten werken met een stedelijk samenwerkingsverband, andere met de LOP's, de provincies of rechtstreeks met de scholen. Er wordt daarin veel aan warme overdracht gedaan.

Daarnaast komt het meer en meer voor als standaard stageopdracht, om het effect van lange duur te bereiken. Men botst daarbij wel op het probleem dat het voor veel studenten makkelijker is om zoiets te doen dichtbij de vestigingsplaats van de lerarenopleiding. Daardoor beschikt men over duizenden leerbuddy's, wat echter nog steeds onvoldoende is voor de vraag. Er is wel nog progressie mogelijk, aangezien het nog niet in elke lerarenopleiding volwaardig is uitgebouwd. Anderzijds kan niet elke stad of school gemakkelijk worden bereikt.

Daarnaast duiken ook andere buddy's op, waarbij ze nogmaals logopedisten en audiologen noemt, vaak via stedelijke samenwerkingsverbanden of voor een schoolstage. Men ziet ook vrijwilligers. Veel steden richtten oproepen aan gepensioneerde professionals. Uiteindelijk leverde dat voor een stad als Diest het aanbod van niet meer dan een dertigtal vrijwilligers aan de scholen op, een druppel op een hete plaat.

Voor het project Leerbuddy Vlaanderen werd in augustus ruim 100.000 euro uitgetrokken, naast de regioverantwoordelijken. Zij slaagden erin om 150 tot 200 extra buddy's te vinden, van wie 80 procent uit de leraren- of audiologenopleiding kwam. Men gaat uit van interventies vanaf zes weken, maar doorgaans duren ze tien weken. Er zijn online modules opgezet en er is intervisie, maar het probleem daarbij is dat men noch het kind, noch de student kent. Meer en meer steden denken na hoe ze in het onderwijs flankerende middelen kunnen inzetten om buddywerking mogelijk te maken en de vrijwillige buddywerking te ondersteunen en daarvan een lokaal ankerpunt te maken voor de ontmoeting van scholen en organisaties.

3. Toekomstig organisatiemodel leerbuddy

Hoe kan een toekomstig organisatiemodel voor buddy's eruitzien? Dat moet in elk geval dicht aanleunen bij waar het werk gebeurt, dus in de school, meent Greet Decin. Van de buddy's wordt 80 tot 90 procent geleverd door de lerarenopleidingen. Daarnaast vermeldt ze ook nog de lokale werkingen. De lerarenopleidingen zitten mooi verspreid over de regio's in Vlaanderen. Zij sturen hun studenten uit

naar scholen, scholengemeenschappen en steden, die zelf ook weer studenten of vrijwilligers doorsturen. De lerarenopleidingen moeten voldoende met de steden communiceren over welke scholen uit de boot dreigen te vallen.

Wie is waarvoor verantwoordelijk? De school selecteert de kinderen samen met de welzijnsactoren. De school zet ook in op binnenklasdifferentiatie, want binnen de schooluren. Het zou goed zijn dat de mentoren de buddy's begeleiden omdat zij zowel de beginsituatie van de kinderen kennen, de schoolse verwachtingen en de ouders. Dat ligt ideaal in de schoot van de mentoren, maar die zijn karig omkaderd. De lerarenopleidingen moeten verder inzetten op de begeleiding van de studenten, al erkent Greet Decin dat daar in haar instelling alvast te weinig personeel voor is: een lector voor soms 100 studenten. Verder moeten de opleidingen voor trajecten van intervisie en supervisie zorgen, voor een mentoropleiding en voor een billijke dispatch naar school of stad. Steden kunnen hun onderwijsflankerende middelen beter richten in het licht van de billijke dispatch, kunnen inzetten op het regionale netwerk tegen schooluitval en samen met de lerarenopleidingen taalondersteunende opleidingen opzetten voor begeleiders van kampen.

Vlaanderen kan nadenken over een steunpunt tutorwerking. Er is nog heel weinig onderzoek verricht over lerende netwerken, merkt de spreker op. Een andere opdracht is meer handen voor de klas. Via klaverbladfinanciering kan iedereen een stuk bijdragen: scholen met hun mentoruren, lerarenopleidingen met hun begeleiding van studenten en steden met onderwijsflankerende middelen. De overheid kan de GOK-middelen herdefiniëren en projectmiddelen inzetten. Als prioriteit voor de besteding van de extra financiering schuift de spreker de uitbreiding van de schoolmentoruren naar voren.

IV. Bespreking

1. Tussenkomen van de leden

1.1. Celia Groothedde

Celia Groothedde wijst op de segregatie tussen elitescholen en scholen die vol zitten met kinderen uit gezinnen die het moeilijk hebben. Dat kinderen elkaars realiteit niet leren kennen, is ook niet goed voor geprivilegieerde kinderen. Zij heeft begrepen dat die segregatie doorgaat in tutoring en bijlessen en dat zomerscholen minder bereiken dan men zou willen denken. Het is van belang dat het beleid inzet op factoren die door onderzoek worden bevestigd, benadrukt het lid. Wat vinden de sprekers in dat verband over de afschaffing van de dubbele contingentering, die voor sociaal gemengdere scholen zorgde?

Hoe moeten scholen die het moeilijker hebben structureel ondersteund worden? Moeten hun leraren extra premies krijgen? Vaak gaat het om onvoorbereide, jonge leerkrachten met weinig ervaring, die het niet noodzakelijk lang volhouden, waardoor de school geen beleid op lange termijn kan voeren.

Het lid is blij met het pleidooi voor de school als veilige plaats tegen incassobureaus. Wat beveelt vzw Krijt aan wat kosten betreft? Het is heel erg dat zoveel leerlingen een richting kiezen onder de invloed daarvan. Hoe kan het beleid de vraag naar betaalbare tolken oplossen? Hoe moeten de door COVID-19 veroorzaakte problemen concreet opgelost worden? Hoe zouden de sprekers leerachterstand en schooluitval aanpakken als ze carte blanche kregen? Zij dankt vzw Krijt ook voor de nadruk op het belang van een brug tussen welzijn en onderwijs.

Waarom vindt het volwassenenonderwijs zorgbegeleiding en specifieke trajectbegeleiding zo nodig? Welke impact verwacht men van de stopzetting van de

ondersteuning voor de opleiding Ervaringsdeskundige in de armoede? Kritisch zijn is inderdaad belangrijk, treedt ze bij. Ook politici dienen in de eerste plaats een stem te geven aan wie er geen heeft.

Hoeveel mensen die uit armoede komen of met een meer diverse achtergrond vinden hun weg naar de lerarenopleidingen? Hoe representatief is hun in- en uitstroom? Kunnen de uitdagingen van het lerarentekort en het gebrek aan diversiteit elkaar tegemoetkomen? Wat kunnen de opleidingen en het beleid doen? Hoe kan dat de scholen met een moeilijke startpositie ondersteunen? Hoe kan men meer ervaren en sterkere leerkrachten naar die scholen brengen?

1.2. Loes Vandromme

Loes Vandromme wil weten hoe vzw Krijt gefinancierd wordt. Hoe kan Vlaanderen de vzw ondersteunen in haar opdracht om alle scholen kwaliteitsvol te ondersteunen inzake kostenbeheersing? Wat zijn haar toekomstplannen? Worden stappen gezet naar het hoger onderwijs?

Welk begeleidingsmodel is ideaal om leerkrachten armoedevaardig te maken en hun referentiekader te verruimen? Hoe kunnen leerplichtscholen versterkt worden in het noodzakelijke betrekken van ouders? Zelf suggereert ze om de Geletterde Gemeente van de centra voor basiseducatie uit te breiden naar scholen. Onderschrijft men dat? Hoe kan Vlaanderen de samenwerking met brugfiguren stimuleren?

Welke ervaring heeft het volwassenenonderwijs met de samenwerking met leerwinkels? Op welke manier zou men werken aan het Financieringsdecreet, vanzelfsprekend na evaluatie en met verrekening van corona?

Hoe ervaren de sprekers de armoede in de landelijke context? Wat moet Vlaanderen doen om het door Greet Decin geschetste buddymodel te realiseren? Moet men nog meer aandacht besteden aan het bijspijkeren van leerlingen tijdens de schooluren? Hoe kunnen de lerarenopleidingen ondersteund worden in het confronteren van hun studenten met armoede? Wat kan het volwassenenonderwijs nog toevoegen aan de conclusie dat ervaringsdeskundigen de kijk van armen binnenbrengen in een organisatie?

1.3. Kim De Witte

Kim De Witte attendeert op de verontrustende cijfers over stijgende kinderarmoede, waarvan de gevolgen voor de leerresultaten bekend zijn. Omdat onderwijs het gebrek aan financiële middelen van armen niet kan oplossen, pleit zijn fractie voor structurele maatregelen, zoals het optrekken van alle inkomens tot boven de armoedegrens en meer betaalbare woningen. Het onderwijs zelf kan er wel voor zorgen dat de factuur niet wordt doorgeschoven naar de ouders.

Wat de onbetaalde schoolfacturen met hun schrijnende gevolgen betreft, wil hij weten hoe vzw Krijt concreet de kostprijs van verschillende studierichtingen gelijk wil trekken. Zou die voor sommige stijgen en voor andere dalen? Hoe kunnen scholen zich onder druk gezet voelen door incassobureaus, aangezien ze die toch zelf aanspreken? Welke ideeën heeft men over de maximumfactuur?

Ook hij wil weten wat de sprekers denken over de schrapping van de opleiding voor ervaringsdeskundigen, van wie het belang nochtans door iedereen wordt erkend. Welke uitbreiding stelt men in de plaats voor?

Vinden leerlingen in armoede de weg naar gratis huistaakbegeleiding op school? Is het bestaande aanbod voldoende? Wat moet concreet gebeuren om de situatie te verbeteren?

1.4. Annabel Tavernier

Annabel Tavernier bezocht een project van vzw Krijt in Schaarbeek en stelt vast dat hun proactieve werk op het vlak van kostenbewustzijn en goede communicatie met de ouders werkt. Hoe komt de vzw met scholen in contact? Werkt zij op vraag of stelt ze haar aanbod voor? Hoe bereikt men minder bewuste scholen? Werkt men samen met pedagogische begeleidingsdiensten? Welke problemen waarvan scholen zich niet bewust zijn, stelt men het meest vast tijdens begeleidingstrajecten? Welke 24 scholen tekenden in op 'train de trainer'? Ziet men dat aantal in de nabije toekomst toenemen? Op welke manier wordt de discrete boekencheckdag, die met een beperkte steekproef bij herhaling en uitbreiding toch interessante informatie kan opleveren, bij de start van het schooljaar verder vormgegeven? Hoe begeleidt Krijt scholen bij de voorbereiding van de Digisprong?

Haar fractie acht het wenselijk dat in de lerarenopleiding gesensibiliseerd wordt voor het thema armoede en dat leerkrachten (en docenten) worden voorbereid op een kostenbeheersend beleid. Wordt daarover navorming aangeboden aan oud-studenten? Doen de lerarenopleidingen zelf aan kostenbeheersing? Hoeveel studenten in kansarmoede volgen er les? Is er een beleid om hen aan te trekken?

Op welk onderzoek baseert Greet Decin zich om zich niet bepaald positief uit te laten over zomerscholen? Volgens de wetenschappelijke evaluatie door Thomas Morehogeschool werden kwetsbare leerlingen wel degelijk bereikt, merkt het lid op. Men kan niemand dwingen, maar leerlingen werden wel door de klassenraad doorgestuurd, met voorrang voor de meest kwetsbaren.

Vinden ervaringsdeskundigen een job na hun opleiding? Heeft het volwassenenonderwijs daar cijfers over?

1.5. Maxim Veys

Voor *Maxim Veys* is het duidelijk dat een – al dan niet gedifferentieerde – maximumfactuur geen overbodige luxe is. Brugfiguren kunnen helpen bij het vinden van de weg en de lokale besturen spelen een rol in het outreachend werken. Het perspectief van de armen moet voldoende verwerkt worden, via ervaringsdeskundigen of in de opleiding.

Hoe staat vzw Krijt tegenover de Robinpas? Is men voorstander van een brugfiguur in elk lokaal bestuur in het onderwijs? In welke mate stelt men vast dat de nood aan kinderopvang een belemmering is voor participatie? Komt het tekort aan betaalbare woningen vaak terug? Is er in alle lerarenopleidingen vandaag al voldoende aandacht voor armoede? Wordt het onderwerp voldoende opgenomen in de nascholing en op pedagogische studiedagen?

1.6. Jan Laeremans

Jan Laeremans heeft een vraag over het hoge aantal ouders dat niet zou weten hoeveel een schooljaar zal kosten. Hij dacht nochtans dat zulks reglementair bepaald was. Zijn er werkelijk zoveel scholen die dat niet meedelen, of zijn het de ouders die dat niet lezen dan wel vergeten zijn? Welke oplossing ziet vzw Krijt om die situatie te verbeteren? Heeft de vzw het effect van zijn begeleiding van scholen gemeten?

Ook hij wil weten of alle afgestudeerde ervaringsdeskundigen werk vinden. Of is het in tijdelijke projecten? Hoe worden de deelnemers geselecteerd uit de kandidaten?

Wat tutoring betreft, informeert hij wie bepaalt wie ervoor in aanmerking komt. Is het toeval aan het werk of zijn het de contacten die men heeft met de ene school en niet met de andere? Studenten verdwijnen natuurlijk na een tijd. Kan dergelijke duurzame taak niet aan leerkrachten met interesse daarvoor toevertrouwd worden? Is het denkbaar dat die een opleiding volgen en vervolgens extra voor die taak betaald worden?

Een intensief traject voor zomerscholen, zoals voorgesteld, lijkt hem organisatorisch bijzonder moeilijk. Mensen mogen toch ook nog op vakantie gaan?

1.7. Jo Brouns

Jo Brouns denkt dat elk kwaliteitsvol schoolbeleid inclusief moet zijn en de ambitie hebben om alle leerlingen, in het bijzonder de meest kwetsbare, mee te nemen. Vinden de sprekers dat schoolbesturen dienen te verantwoorden hoe ze met dat doel omgaan? Is er een rol weggelegd voor de inspectie om daarop toe te zien? Vervolgens informeert hij naar goede voorbeelden op het vlak van personeelsbeleid en professionalisering wat de beeldvorming over de materiële context van kansarmen betreft.

Het lid treedt het belang bij van de relatie met lokale actoren buiten het onderwijs. Hebben de sprekers suggesties op dat vlak? Kan de multidisciplinaire aanpak uit het casusoverleg als model dienen?

Wat leerbuddy's betreft, vraagt hij of men bekend is met de methodiek van Kind en Taal, die beproefd en wetenschappelijk gevalideerd is, en waarin met gezinnen aan de slag wordt gegaan om taal- en denkontwikkeling te bevorderen en opvoeding te ondersteunen. Kan dit volgens de sprekers veralgemeend worden in Vlaanderen?

Keurt men de huidige plannen voor de Digisprong goed of is bijsturing nodig om ook de meest kwetsbaren duurzaam mee te nemen?

1.8. Jean-Jacques De Gucht

Jean-Jacques De Gucht wil meer uitleg over de vaststelling dat zoveel ouders zich niet bewust zijn van de grootte van de schoolrekening, terwijl toch vastgelegd is dat ze daar bij het begin van het schooljaar inzicht in krijgen.

Schooluitval komt meer voor bij kinderen in armoede en de SES-kenmerken leren dat de thuistaal daarmee een sterke correlatie heeft, evenals het opleidingsniveau van de moeder. Hoe kan men ervoor zorgen dat de ouders meer betrokken worden? Hoe kunnen leerkrachten daarvoor ingezet worden en kan men van hen echte verbindingsfiguren maken?

Wat de zomerscholen betreft, heeft hij veeleer gehoord dat de doelgroepen wel degelijk bereikt zijn. Volgens hem zijn ze heel belangrijk, maar in het schooljaar zelf is een maximale uitbreiding van de buddy's nodig. Hij suggereert om de mensen die nu aangetrokken worden om extra lessen te geven, ook een rol te laten vervullen in het verdere inhaalverhaal.

Het lid erkent dat het onderwijslandschap gesegregeerd is en dat men zich daarover moet uitspreken. Dat hoeft niet noodzakelijk met regels, maar men moet wel in dialoog gaan met scholen die voor segregatie kiezen.

1.9. Johan Danen

Johan Danen vraagt of vzw Krijt met zijn modules niet vooral scholen bereikt die vanzelf al een zekere gevoeligheid daarvoor hebben. Of probeert men ook andere te bereiken? Hoe kan de samenwerking met OCMW's en Welzijn bij signalen door onbetaalde schoolfacturen structureel vastgelegd worden in het beleid? Hoe kan men het onderwijs zijn middenklassenbril laten afzetten?

Verwacht het volwassenenonderwijs van het beleid specifieke coronamaatregelen voor NT2- of CVO-cursisten, naar analogie met die over het leerkrediet van studenten in het hoger onderwijs? Welk kader heeft men voor de omgang met kwetsbare cursisten? Verwacht men op dat vlak iets van de decreetgever? Zijn er CVO's met een armoedeplan? Zo neen, waarom niet? Is het nodig dat ze er wel een hebben? Hoe pakt men cursisten aan die sinds corona van de radar verdwenen zijn?

Wat doen de lerarenopleidingen concreet om de armoedeproblematiek door het hele curriculum te laten stromen? Lukt dat?

1.10. Koen Daniëls

Koen Daniëls vraagt of de sprekers de eindreis naar Rome afgeschaft willen zien, dan wel de inspanningen die scholen doen om rekening te houden met hun kinderen door middel van spaarsystemen of sociale fondsen, als goed beleid beoordelen.

Verder merkt een schooldirecteur op dat de enige manier om generatiearmoede te doorbreken, is dat kinderen op school aanwezig zijn en de extra's meedoen. Contact met die mensen opnemen over afwezigheid, kan de school echter niet alleen. Ook de verstrekkers van het leefloon of de mensen van budgetbeheer moeten de ouderlijke verantwoordelijkheid aanspreken. Wat vinden de sprekers?

2. Antwoorden van vzw Krijt

Als *Colette Victor* carte blanche kreeg, zou zij inzetten op sensibiliseren en nog eens sensibiliseren. Zij zou de overheid vragen om een kader te scheppen dat alle scholen – en niet alleen de bereidwillige – een kostenbewust beleid doet voeren. Als derde element noemt ze het bijwerken in de klas van leerlingen met leerachterstand door corona.

Krijt raadt scholen af om met invorderingsbedrijven te werken omdat die de omstandigheden waarin het kind opgroeit nog erger maken. Vaak veroorzaken zij onherroepelijke schade in de relatie tussen school en ouders, waardoor de kans vergroot dat ze hun kind naar een andere school sturen en dat het zonder diploma de schoolbanken verlaat. Om dat te vermijden, moeten scholen inzetten op preventief werk en alsnog onbetaalde facturen opvolgen, liefst zelf en op een menselijke manier.

Krijt zit in zijn vierde jaar maar heeft nog steeds geen structurele financiering. Het blijft afhankelijk van jaarlijkse subsidies, waardoor het niet op lange termijn kan plannen en de expertise van het personeel verloren dreigt te gaan. In de toekomst wil de vzw blijven inzetten op haar trajectbegeleiding en schoolwerking. Verder vermeldt ze opnieuw de train-de-traineropleidingen. Een taak opnemen in de lerarenopleiding ziet ze Krijt niet doen, want nu al ontbreekt de tijd om het eigen werk rond te krijgen. Het moet nu al veel scholen die interesse betonen, teleurstellen bij gebrek aan plaats.

Een begeleidingsmodel om leraren te sensibiliseren, moet werken met langdurige trajecten en hele schoolteams en niet met eenmalige workshops en individuele

leerkrachten. Na de sensibilisering volgen de uitwerking van een beleid door de school en de uitbouw van een netwerk.

In stedelijke scholen is armoede vaak zichtbaarder en voeren veel scholen – zij het niet alle – noodgedwongen een bewust kostenbeleid. Omdat in landelijke gebieden armoede meer verborgen is, is het bewustzijn van de leerkrachten en het armoedegevoelige beleid van de school des te belangrijker.

Het is effectief zo dat sommige scholengroepen druk uitoefenen op hun scholen om met incassobureaus te werken. Zij zijn een stap verder verwijderd van de ouders, kijken na of hun rekeningen kloppen en leggen aan scholen op om, bijvoorbeeld na twee herinneringen, onbetaalde rekeningen naar hen door te sturen. Veel scholen verkiezen echter zelf de persoonlijke aanpak. De beste manier om de invorderingsbedrijven uit de scholen te houden, blijft echter de genoemde preventieve actie.

Hoe komen scholen bij Krijt terecht? Elk jaar kunnen ze zich gedurende de eerste drie maanden aanmelden. Krijt zelf verstuurt één mail en maakt geen grote reclame, zoals gezegd bij gebrek aan voldoende plaats. Minder bereidwillige scholen bereikt men niet (vaak), tenzij in een overkoepelend traject met een lokaal bestuur of scholengroep. Zij doen minder goed werk dan de gemotiveerde scholen, maar beginnen op het einde van het traject toch vaak het nut van kostenbewust handelen in te zien. Krijt ziet een taak voor de overheid weggelegd in de motivering van scholen voor kostenbewust beleid en vervolgens in het toezicht daarop. Dat houdt in dat zij die verwachtingen ook expliciet moet stellen. Plafondbedragen zijn een manier om dergelijke verplichting te realiseren.

Met de pedagogische begeleidingsdiensten wordt samengewerkt als scholen bij het begin van hun traject hun begeleider daartoe uitnodigen. De diensten werken immers vraaggestuurd.

De boekencheck vond al twee keer plaats. Vaak gaat het om scholen waarmee Krijt werkt en die dus al bewust daarmee omgaan, maar er zijn ook andere die een bewust boekenbeleid voeren. Krijt denkt nog na over de aanpak van de volgende sensibiliseringscampagne, omdat het alle scholen wil stimuleren om mee te tellen, maar dat blijkt niet evident.

Krijt ziet de Robinpas als een solidariteitsfonds. Hij kan een groot verschil maken voor individuele leerlingen, net zoals het werk van een private stichting als Pelicano. Dergelijke initiatieven nemen echter de verantwoordelijkheid niet weg bij scholen en beleid om werk te maken van een structurele oplossing en de financiële drempels weg te werken voor alle leerlingen. Het is nobel om een kind in kansarmoede aan schoolboeken te helpen, maar de oplossing mag niet afhankelijk worden van externe partners als stichtingen. Er kan alleen winst worden geboekt als de kosten betaalbaar worden gemaakt voor iedereen. Dat het gesprek met de boekenleveranciers daarover niet is voortgezet, is een gemiste kans.

Scholen die al jaren investeren in moeilijk bereikbare ouders, hebben geleerd dat ze in gesprek moeten gaan om hen te bevragen over hun noden, wensen en verwachtingen en om uitleg te geven over het onderwijssysteem. Om misverstanden uit de weg te gaan, is communicatie belangrijk. Indien die moeilijk verloopt, moet men externe partners als brugfiguren, culturele bemiddelaars, tolken of armoedeorganisaties inschakelen.

De inspectie richt zich in de eerste plaats op de onderwijskwaliteit van een school. Krijt vindt dat zij daarom ook moet bekijken op welke manier een school ervoor zorgt dat alle leerlingen ten volle kunnen deelnemen, dat alle leerlingen tijdig hun schoolmateriaal hebben en dat de financiële situatie van ouders leerlingen niet

belemmert om deel te nemen aan uitstappen. Krijt stelt voor dit ook op te nemen in de volgende GOK-cyclus voor het secundair onderwijs. De inspectie kan bij de doorlichting van een vak ook bekijken welke winst een uitstap oplevert. Andere vormen van kostenbeheersing lijken haar moeilijk als voorwerp van inspectie.

Krijt begeleidt scholen bij de Digisprong op dezelfde manier als bij hun materialen-beleid. Het begint steeds op vraag van de scholen, waarna met hen en met de ouders een beleid wordt uitgewerkt waarin betaalbaarheid centraal staat. Doel is dat alle leerlingen aan een toestel raken en aan stabiel internet. In dit verband wijst ze ook op het belang van de opleiding van leerkrachten, want anders komen de digitale kosten bovenop de klassieke voor boeken. Afstemming is wenselijk.

Krijt is voorstander van brugfiguren in elk lokaal bestuur, verzekert de spreker.

Het klopt dat scholen verplicht zijn hun bijdrageregeling mee te delen, maar vaak staat die ergens op een pagina midden in een schoolreglement van 100 bladzijden. Men mag niet denken dat alle ouders dat vinden. Bovendien wordt moeilijke taal of vakjargon gebruikt. Krijt stelt dan ook voor om bij het begin van het schooljaar een duidelijk overzicht aan ouders te geven en dat te bespreken tijdens elk inschrijvingsgesprek, inclusief wat men kan doen als men niet kan betalen en wie de vertrouwenspersonen zijn op school. Dat is nu nog steeds niet het geval. De leerkrachten weten niet eens hoeveel een schooljaar kost.

Al twee keer heeft na één jaar een impactmeting plaatsgevonden van de trajecten. De resultaten gaan als elektronische bijlage bij het verslag.

Daarop benadrukt Colette Victor nogmaals het belang van de sensibilisering van leerkrachten, van een strak kostenbeleid, van het partnerschap met ouders en van de samenwerking met lokale partners, om ervoor te zorgen dat elk kind mee kan. Voor de lokale besturen is een rol weggelegd in de oprichting van samenwerkingsplatforms, die de plaatselijke knelpunten definiëren en de werking van de actoren daarop afstemmen.

Wat goed werkt om de middenklassenbril af te zetten, zijn de getuigenissen van ervaringsdeskundigen en hun aanwezigheid tijdens de sensibilisering en op de werkgroepvergaderingen. Ook de analyse van de school bij het begin van het traject opent de ogen, omdat daarin knelpunten worden geïdentificeerd waarvan men zich niet bewust was. Ze benadrukt daarbij nogmaals het belang van de langdurige begeleiding en van de formulering van verwachtingen ten aanzien van elke school.

Tot slot verzekert de spreker dat vzw Krijt niet pleit voor de afschaffing van reizen, wel voor aandacht voor de kostprijs. Kan die omlaag, kan er creatiever mee omgegaan worden? Is het nodig om elk jaar op buitenlandse reis te gaan? Kan men niet afwisselen met binnenlandse bestemmingen? Kan men de frequentie beperken tot bijvoorbeeld een keer per graad? Spaarplannen vormen zeker een goede voorbereiding. Voor leerlingen die het toch niet kunnen betalen, moeten mogelijkheden gezocht worden met lokale partners als OCMW of een solidariteitsfonds. Dergelijke schoolreizen zijn immers belangrijk en waardevol voor alle leerlingen en misschien nog meer voor leerlingen in armoede.

3. Antwoorden van Carmen Wullaert

Carmen Wullaert antwoordt dat de opleiding Ervaringsdeskundige bij haar weten nog altijd gecatalogeerd is onder het studiegebied bijzondere educatieve noden in het volwassenenonderwijs en niet geschrapt is uit de decretale regelgeving, al krijgt zij wel signalen dat de nochtans noodzakelijke ondersteuning door vzw De Link onder druk staat of in vraag wordt gesteld. Als dat in weerwil van het bij

herhaling erkende belang van de inzet van ervaringsdeskundigen wordt stopgezet, zou dat een wel heel erg fout signaal zijn, meent de spreker.

Wat zorg- en trajectbegeleiding betreft, legt ze uit dat veel onderdelen van de financiering nog gebaseerd zijn op een oudere vorm van volwassenenonderwijs dan het huidige. Het laatste Financieringsdecreet zorgt er wel voor dat opleidingen die aan bepaalde kenmerken beantwoorden, zoals het aantrekken van cursisten zonder diploma of leiden naar een knelpuntberoep, extra middelen krijgen, die vervolgens ook kunnen worden ingezet voor zorg- en trajectbegeleiding, zij het dan ten koste van bijvoorbeeld de klasgrootte. Elke bijdrage om die begeleiding structureel mogelijk te maken, helpt, verzekert ze.

Het volwassenenonderwijs vangt heel wat kwetsbare cursisten op. Velen hadden negatieve schoolervaringen, die in die mate traumatisch waren dat het volwassenenonderwijs zelfs zoveel mogelijk probeert les te geven in andere dan typische schoolgebouwen. Dat vergt veel expertise, die men probeert op te bouwen met de pedagogische begeleidingsdiensten en andere actoren. Op dat punt bevestigt ze dat ook de vermelde leerwinkels nodig zijn. Ondanks de aan de gang zijnde schaalvergroting en het bereiken van een zeer groot aantal cursisten, blijft het volwassenenonderwijs immers nog onvoldoende bekend bij de brede bevolking. Het is dan ook belangrijk dat andere actoren zoals de leerwinkels helpen bij toeleiding en doorstroom.

In haar kijk op het ideale begeleidingsmodel is de inzet van opgeleide ervaringsdeskundigen cruciaal. De toeleiding van ouders naar kwalificatie vergt structurele samenwerking tussen scholen en volwassenenonderwijs. Carmen Wullaert bepleit de stimulering daarvan door de overheid, via deelname aan de LOP's of andere overlegfora. Hopelijk wordt de Digisprong aangegrepen om dergelijke contacten te versterken tussen haar sector en die van het leerplichtonderwijs. De spreker roept op tot een bundeling van alle krachten.

Daarop drukt ze haar tevredenheid uit over de keuzes die in het Financieringsdecreet worden gemaakt. Voordien werden alle cursisten gelijkgesteld: men kreeg evenveel middelen voor een cursist die talen studeerde als voor iemand die een opleiding tot zorgkundige volgde, hoewel de ene veel minder begeleiding behoeft dan de andere. Dat is nu gelukkig anders. Ze suggereert wel om de kenmerken te verruimen, want nu zijn ze beperkt tot wie geen diploma secundair onderwijs heeft of door de VDAB wordt gestuurd. Die kenmerken volstaan niet om de kwetsbaarheid van cursisten in kaart te brengen.

Wat de nabijheid betreft, is het goed dat het Financieringsdecreet ook elementen bevat die de uitbouw van lokale initiatieven stimuleren. Dat blijkt effect te hebben, waarbij ze het aanbod van zorgopleidingen in West-Vlaanderen als voorbeeld geeft, dat vroeger beperkt was tot enkele streken maar nu is uitgebreid tot de hele provincie. Gevolg is dat de toeleiding toeneemt.

Wat het eigen kostenbeheersingsbeleid betreft, is het zo dat het volwassenenonderwijs geen werkingstoelagen ontvangt, maar werkt tegen kostprijs met het inschrijvingsgeld van cursisten. Gelukkig bestaat er wel een vrijstelling voor categorieën die het niet kunnen betalen.

Vervolgens bevestigt de spreker dat opgeleide ervaringsdeskundigen wel degelijk werk vinden in de sector, en zo niet, hun weg vinden in het ruime werkveld van Zorg en Welzijn, alleen al door een kwalificatie behaald te hebben.

Van flankerende maatregelen zoals die voor de nood aan kinderopvang, kunnen cursisten genieten als zij een opleiding volgen die erkend is door de VDAB. Via dat statuut krijgen ze toegang tot dergelijke middelen. Iets anders is de beschikbaarheid

van voldoende opvangplaatsen. Het volwassenenonderwijs draagt alvast zijn steentje bij door op zoveel mogelijk plaatsen opleidingen daarvoor te organiseren.

Alle centra die de opleiding voor ervaringsdeskundigen aanbieden, hebben samen met vzw De Link hun krachten gebundeld. Op die manier kunnen kandidaten voor wie geen plaats is, geheroriënteerd worden naar andere centra of opleidingen. Het zou natuurlijk helpen als er meer middelen waren om sneller met nieuwe trajecten te starten.

Wat NT2 en de uitval door corona betreft, herinnert ze eraan dat de mogelijkheid om inschrijvingen tijdens de eerste lockdown om te zetten in vouchers waarmee men zijn opleiding kon hernemen in september, een eenmalige injectie is gebleken. Het heeft niet volstaan om veel van de cursisten die toen afhaakten weer op te vissen, zeker voor opleidingen die men niet op afstand kan aanbieden, zoals een starterscursus NT2. In dat verband adviseert ze om een maatregel uit het huidige Financieringsdecreet te schrappen, namelijk dat cursisten die voor de vierde maal inschrijven voor een module dubbel moeten betalen, wat voor velen een reden is om helemaal te stoppen. Dergelijke maatregel was destijds begrijpelijk voor het hobbyaanbod, maar in opleidingen als NT2 hebben veel cursisten verlengde trajecten nodig, zeker in coronatijd.

De CVO's hebben geen armoedepan uitgeschreven maar er is wel een actieve werkgroep kwetsbaarheid in haar centrum, die bestaat uit vrijwilligers, die onder meer actiepunten formuleren. Hun mooie werk is eens te meer te danken aan de aanwezigheid van een opgeleide ervaringsdeskundige.

Wat de aanpak van uitgevallen cursisten betreft, heeft ze begrepen dat de overheid werk zou maken van een promotiecampagne, wat ze toejuicht. Tot slot verzekert Carmen Wullaert dat alle extra activiteiten die het volwassenenonderwijs organiseert, gefinancierd worden met middelen die men zelf vergaard heeft en niet worden doorgerekend aan de cursisten.

4. Antwoorden van Greet Decin

Greet Decin antwoordt dat zij, wat het oordeel over de effectiviteit van zomerscholen betreft, heeft verteld wat internationaal onderzoek leert op basis van metingen, namelijk dat het niet gaat over leersprongen maar over zelfvertrouwen. Dat moet men echter onderscheiden van wat het rapport van Thomas More zegt over wat vorige zomer in de coronaperiode is gebeurd. Toen is inderdaad de doelgroep iets beter bereikt, om te beginnen omdat men ervoor kon inschrijven in zijn eigen school. Leraren waren door corona anders dan andere jaren ook bereid om daar vrijwillig aan mee te werken.

Welnu, scholen die werkten met hun eigen kinderen, konden door hun kennis van de beginsituatie sneller de sprong maken inzake leren of zelfvertrouwen. Scholen die niet met eigen kinderen werkten, hebben gesukkeld door het gebrek aan dergelijk inzicht, al wordt ook daar wel een effect op het zelfvertrouwenesignaleerd. De onderzoekers stellen dat om zomerscholen te doen werken, duidelijker gekozen moet worden voor het gericht wegwerken van leerachterstand als primair doel, en gewerkt moet worden met de eigen leerkrachten. Dat komt neer op de verlenging van het schooljaar met enkele weken voor een bepaalde doelgroep, concludeert de spreker. Zij werpt de vraag op of dat de keuze is die men wil maken, waarbij ze wijst op het recht op vakantie. Een bijkomend probleem met zomerscholen is dat veel kinderen uit de doelgroep in normale jaren in het buitenland zitten. Hoe dan ook is het niet evident om leerachterstand weg te werken met dit type van traject.

De afschaffing van de dubbele contingentering vindt zij geen goede beslissing, want onderzoek toont aan dat zij het effect had van een zachte verschuiving in

scholen naar een meer gemengde samenstelling. Dat stond bij de beslissing tegenover de vrije schoolkeuze, die er echter nu ook niet is in het lotingsysteem, al kan men wel prioritaire keuzes aangeven. De vraag is wat een maatschappij voorop wil stellen: minder segregatie of iets meer vrijheid om te kiezen?

De lerarenopleidingen trekken zelf geen meer divers publiek aan, geeft ze toe. Bij haar aantreden 18 jaar geleden begon men al te onderzoeken waarom de jongens wegvielen. De probleemstelling is ondertussen opengetrokken en er waren al heel wat initiatieven. Haar hogeschool werkt aan speciale startweken voor bepaalde groepen en werkt een 'moving year' uit voor jongeren die het moeilijker hebben met zich te oriënteren en het schoolse verloren hebben. Daarin leren ze zichzelf kennen, voorafgaand aan hun studiekeuze. Er wordt nog gezocht naar middelen om het ook werkelijk in te richten.

In het licht van de terugkeer van afgestudeerde leraren naar hun geboortestreek willen scholen jongeren uit de eigen school warm maken met 'peer tutoring', waarin leerlingen uit hogere graden die uit lagere begeleiden voor bepaalde onderwerpen. Opvolging van wie dat goed doet, kan worden gecombineerd met het voorstel om een lerarenopleiding als loopbaan te kiezen. Verder vermeldt ze nog het probleem van de stagekansen voor studenten die een hoofddoek dragen. Zij betreurt dat sommige talenten om die reden afhaken en roept op om daar op decretaal vlak over na te denken.

Het eigen kansarmoedebelief van de hogeschool wordt ondersteund door de middelen voor studentenvoorzieningen en door een begeleidingscontinuüm van docenten tot meer gespecialiseerde ondersteuning. In een gericht taalbureau, dat ingericht wordt met docenten, kunnen studenten coaching krijgen, zowel algemeen als gericht op hun taken. Corona heeft overigens geleerd dat men makkelijker die stap zet als de sessies online zijn. Een paar jaar geleden is de duurte van de opleidingen al een keer doorgelicht, wat nu herhaald zal worden.

Om een nieuwe bril op te zetten, wordt zowel voor docenten als studenten een driedaagse ingericht, die begeleid wordt door ervaringsdeskundigen en welzijnsactoren uit de regio, zoals 't Lampeke in Leuven of Auxilia in Limburg. Onderdeel daarvan is de screening van het curriculum en de opleidingsonderdelen, gaande van de keuze van voorbeelden tot de kostprijs van stageopdrachten.

Elk taalproject is welkom. Op de vraag of leerkrachten naschools moeten tutoeren, antwoordt Greet Decin dat alle hulp welkom is op voorwaarde van voldoende scholing. Nadeel is overigens eens te meer dat de tutoring in dat geval buiten de schooluren gebeurt. Zij ziet liever co-teaching en gedifferentieerde leerwegen in klassen. Men betaalt beter extra krachten binnen de uren.

De spreker bevestigt dat het betrekken van de ouders bij de school een van de belangrijkste succesfactoren is, ook tegen schooluitval. Goede praktijken op dat vlak moeten zeker veralgemeend worden.

Wat de Digisprong betreft, komt er aan de hogeschool een afgeleid traject voor ICT in onderwijs, besluit Greet Decin.

Karolien GROSEMANS,
voorzitter

Johan DANEN
Annabel TAVERNIER
Loes VANDROMME,
verslaggevers

Gebruikte afkortingen

CAW	centrum algemeen welzijnswerk
CVO	centrum voor volwassenenonderwijs
GOK	gelijke onderwijskansen
LOP	lokaal overlegplatform
NT2	Nederlands als tweede taal
OCMW	Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn
SD	strategische doelstelling
SES	socio-economische status
STOS	samen tegen onbetaalde schoolfacturen
UCLL	University Colleges Leuven-Limburg
VDAB	Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding
vzw	vereniging zonder winstoogmerk